

ZGWL.WZU.0007.03.2025

STANOWISKO

**Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
nr 02/2025 z dnia 06.03.2025 r. w sprawie:**

**potrzeby wprowadzenia zmian prawnych w systemie
ewidencjonowania ludności**

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego zwraca uwagę na konieczność opracowania i przyjęcia regulacji prawnych normujących zasady postępowania w zakresie ewidencjonowania ludności. Obecne przepisy nie odzwierciedlają rzeczywistego miejsca zamieszkania mieszkańców, co prowadzi do licznych problemów administracyjnych i finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego.

1. Aktualny stan prawny

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ewidencji ludności każdy obywatel polski przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zobowiązany do spełnienia obowiązku meldunkowego, który w myśl ust. 2 tego przepisu polega na zameldowaniu albo wymeldowaniu się w miejscu pobytu stałego lub czasowego, a także zgłoszeniu wyjazdu poza granice kraju oraz jego powrotu.

Obecnie instytucja zameldowania ma wyłącznie charakter rejestracyjny. Wynika to z art. 28 ust. 4 ustawy o ewidencji ludności, zgodnie z którym zameldowanie służy wyłącznie celom ewidencyjnym i potwierdzeniu faktu pobytu osoby w miejscu, w którym się zameldowała. Rejestr odzwierciedla jedynie „przebywanie” w lokalu, a nie „uprawnienie” do lokalu. Nie jest on formą kontroli legalności zamieszkania i pobytu.

Zgodnie z przepisami prawa cywilnego i wyborczego zameldowanie nie stanowi podstawy do uznania danej osoby za członka wspólnoty samorządowej – decydujące znaczenie ma rzeczywiste zamieszkanie, a nie formalny meldunek. W związku z tym jednostki samorządu terytorialnego zmuszone są do korzystania z rozbieżnych danych, które nie odzwierciedlają rzeczywistej liczby mieszkańców gminy.

2. Konsekwencje obecnych regulacji

Brak skutecznego systemu ewidencji ludności prowadzi do szeregu problemów, w tym:

- Nieadekwatnego podziału środków publicznych – w tym udziału gmin w podatkach dochodowych mieszkańców,
- Zniekształcenia liczby mieszkańców w gminach, co wpływa na ustalanie liczby radnych i frekwencję wyborczą,
- Trudności w planowaniu budżetów JST, gdyż gminy otrzymują środki na podstawie nieaktualnych danych,
- Problematicznego rozliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ponieważ opłaty są naliczane na podstawie liczby zamieszkałych osób, a nie rzeczywistych mieszkańców,
- Trudności w planowaniu ilości oddziałów przedszkolnych i szkolnych co wynika z braku meldunku na terenie gminy. Prawo oświatowe posługuje się miejscem zamieszkania, a nie zameldowania.

W zakresie prawa podatkowego problemem jest również brak powiązania miejsca zamieszkania z obowiązkiem rozliczania podatku PIT. Osoby mieszkające w danej gminie, ale niezameldowane w niej, mogą odprowadzać podatek do innej jednostki, co powoduje, że dochody samorządów nie odzwierciedlają rzeczywistej liczby mieszkańców korzystających z lokalnej infrastruktury.

3. Propozycja zmian legislacyjnych

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego postuluje wprowadzenie zmian w przepisach dotyczących ewidencji ludności, które obejmowałyby:

1. Zastąpienie obowiązku meldunkowego obowiązkiem rejestracji miejsca zamieszkania – aby odzwierciedlał on rzeczywiste centrum aktywności życiowej obywatela,
2. Powiązanie rejestracji miejsca zamieszkania z obowiązkiem rozliczania podatku w danej gminie,
3. Ujednolicenie przepisów prawa, tak aby definicje „miejsca zamieszkania” w różnych aktach prawnych były spójne,
4. Zapewnienie JST dostępu do aktualnych danych podatkowych, co pozwoli na efektywniejsze planowanie dochodów i wydatków gmin,
5. Synchronizację rejestru PESEL z rejestrem płatników podatków, umożliwiającą aktualizację danych dotyczących rzeczywistego miejsca zamieszkania obywateli.

Zmiany te przyczynią się do ujednolicenia pojęcia miejsca zamieszkania z faktycznym pobytem osób, poprawią dokładność ewidencji ludności oraz wpłyną na bardziej sprawiedliwy podział środków publicznych. W związku z tym Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego apeluje o pilne podjęcie działań legislacyjnych w tym zakresie.

PREZES
Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
Bartłomiej Kucharyk